

Gustav Jaeger

---

25 juni 1940 – Omskolningslägret Dachau (München)

Luften dallrade och den svaga brisen rev upp damm från grusplanen de stod på. Solen på den klarblåa himmelen brände Gustavs rakade huvud. Han hostade till och försökte svälja, men tungan kändes som en svullen råtta i munnen. En oro spred sig och han sneglade ned för ledet. En man som han vagt kände från grannbaracken vinglade betänkligt.

Gustav vände blicken mot den uppspända tältduken i kamouflagefärger. Där i skuggan satt kommendanten iförd gråa uniformsbyxor och linne. Flinet sträckte sig över ansiktet medan han höjde glaset med iste och drack med djupa klunkar. Adamsäpplet på den tunna halsen guppade i takt och med ett ljudligt smackande ställde han sedan ned glaset med en smäll på bordet. Han lät blicken svepa över fångarna medan en ung finmig soldat höll upp ett nytt glas åt honom.

En skugga drog genom Gustavs huvud. Han svajade lätt medan han bet sig i läppen och nöp sig i benet. Mannen från grannbaracken längre bort i ledet stönade till och sjönk ihop. Ett hest mumlande spred sig genom hopen av fångar, men tystnade tvärt då två vakter knuffande sig fram mot den liggande mannen. De grep tag i hans ben och drog i väg med honom bakom baracken. Skottet fick ledet att rycka till, som om en piska hade vinit över dem. Var det över nu?

Vakterna återkom, den yngre var blek medan den äldre av dem flinade tandlöst. Gustav såg ned på sin skugga. Den hade rört sig fyrtiofem grader. Tre timmar, men de skulle uppenbarligen inte nöja sig med tio den här gången. Benen började darra och känslan försvann, handen landade på mannen bredvid som genast slog bort den. Gustav försökte koncentrera sig på en fläck bakom kommendanten, men blicken ville inte fästa, utan irrade runt över gården. Hennes ansikte skymtade till, men endast för en sekund innan blicken sakta blev suddig och ljudet tonade bort. Så var hon där helt tydligt innan allt blev svart.

Känslan av att huvudet slog i något väckte honom och han hostade till. Långsamt öppnade han ögonen och såg hur rader av fångar passerade förbi medan han släpades i benen mot baracken. Insikten över vad som väntade gjorde honom lugn. Han slöt ögonen och såg åter bilden av henne. Leendet och den retsamma blicken som tagit andan ur honom. Känslan av hennes hand på sin kind. Det var så länge sedan.

Ett motorljud i fjärran störde bilden. Han öppnade ögonen. Långt där borta, i en dimma av damm, bromsade en bil in vid kommendanten. Det sista han såg innan han drogs runt hörnet var en man i svart rock som klev ur. Vakterna släppte hans ben och han kände en stöt genom kroppen då den slog i marken. I ögonvrån skymtade han en kropp. Han vred på huvudet och mötte de tomma ögonen hos mannen från grannbaracken. En tunn röd strimma letade sig ned från mungipan mot marken. En stark kontrast mot det askgråa ansiktet. Ljudet av mantelrörelsen fick honom att vända huvudet mot sin bödel. Vakten flinade tandlöst. Han siktade in sig mot bröstet och osäkrade geväret. Den andre vakten såg sammanbitet bort. Gustav slöt ögonen och inväntade sin skapare.

En skarp röst fick honom att öppna ena ögat. Vakten sänkte geväret och vände sig mot kommendanten som närmade sig med mannen i den svarta rocken. Kommendanten röt igen och vakterna sög tag i Gustav och slet upp honom på benen. Kroppen darrade och de fick hålla honom. Kommendanten drog åt sig Gustavs vänstra arm och synade numret som var intatuerat på hans handled innan han fattade hans haka med sin hand.

”Är du Gustav Jaeger?”

Namnet väckte något till liv.

”Nå?”

Kommandanten ruskade honom. Gustav nickade.

”Jag är Gustav Jaeger.”

Rösten väste fram över den torra tungan. Mannen i den svarta rocken klev fram och först nu såg Gustav den fruktade döskallen på skärmmössan. SS. Mannen drog upp ett foto från rockfickan och höll upp det bredvid Gustavs ansikte. Mannens ögon smalnade och fick det tunna mensurarret på höger kind att vecka sig.

”Vad hette din far?”

Gustav blinkade till. Han letade i minnet. Hade han haft en far?

”Nå?”

Rösten var mild men med en klang av kyla. Någonstans i minnet virvlade det runt ett namn från hans barndom.

”Augustus.”

Det blev mest ett väsande och han harklade sig.

”Min far hette Augustus.”

Officeren synade honom en stund innan han nickade. Han sträckte fram handen.

”Löjtnant Otto Schütz.”

Gustav tog den slappt och kände hur hans arm ledlöst följde med i en skakning.

”Sätt honom i bilen.”

Gustav släpades mellan vakterna tillbaka framför sina olyckskamrater som med stora ögon följde händelsen. Samma stund som han landade i baksätet segnade en man ihop i bakre ledet. Vakten flinade sitt tandlösa leende mot Gustav innan han vände sig om och trängde sig genom gruppen av gråa spöken mot sitt nya offer. Otto satte sig bredvid Gustav och tecknade åt chauffören att köra. Gustav vred på huvudet och såg vakterna då de försvann med den medvetlösa mannen bakom baracken. Knallen hördes knappt över motorljudet.

Färden gick förbi huvudbyggnaden vidare mot grinden och bilen gungade till när den passerade genom valvet. Gustav såg hur grinden stängdes bakom dem. Hjärtat slog hårt i bröstet. Det var som en dröm. När han vände sig framåt igen skymtade han en man bland träden på andra sidan. Han höll något i sin hand som blänkte till. Ett ögonblick senare var han försvunnen.

”Ni är en fri man nu.”

Gustav vände sig mot Otto. Han lyckades inte få fram något ljud, utan smackade bara med munnen. Otto plockade upp en fältflaska och räckte över den till Gustav som slet av locket och svalde innehållet i djupa klunkar. Ett illamående kom över honom och han sjönk bakåt samtidigt som bilen accelererade ut på vägen. Huvudet slog emot suffletten och allt svartnade. När han vaknade till igen såg han in i Ottos ljusblåa ögon.

”Mår ni bra?”

Otto grimaserade och drog upp honom i sittande. Gustav slöt ögonen och drog några djupa andetag innan han såg på Otto.

”Varför?”

”Varför vi ger en politisk fånge frihet?”

Gustav nickade och Otto log snett.

”Vad minns ni om er far?”

”Far?”

Bilden av ett arbetsrum fullt med bokhyllor och kartor kom upp i minnet. Far med pipan i mungipan som drog med fingret över en boksida, nästan dold bakom muren av böcker. Gustav skakade på huvudet.

”Jag vet inte.”

Allt snurrade igen och han sjönk tillbaka mot hörnet. Långt ovanför honom skymtade han svalor som svepte fram på en blå himmel, sedan blev det grumligt för att sakta svartna. Det sista som for genom huvudet var ordet fri.

Det rytmiska ljudet av trummor och de skarpa stötarna från blåsinstrument trängde igenom mörkret. Långsamt vaknade han till liv. Huvudet bultade och han försökte förstå var han var. Bilderna kom tillbaka, bilen, passagen genom grinden. Han öppnade ögonen och såg rakt upp i ett vitt tak med stuckatur där en takfläkt sakta roterade. Känslan av att allt var en dröm kom över honom och han strök med sina valkiga händer över det mjuka täcket.

Gardinen i fönstret ovanför huvudet fladdrade lätt i brisen och han hörde trampandet av fötter i ackompanjemang med marschmusiken. En klocka slog sex tunga slag utanför fönstret. En lätt knackning följdes av att dörren öppnades och en ung kvinna i sköterskekläder klev in och log brett. Han trevade med sitt leende.

”Herr Jaeger, så trevligt att se er vaken. Jag kommer förbi med lite mat åt er.”

Hon neg för att sedan lämna rummet. Mat. Magen svarade på ordet. Strax efter kom sköterskan tillbaka med en skål och bröd som hon ställde på bordet. Hon hjälpte honom upp i sittande ställning och vred in bordsskivan så att den hamnade framför honom. Han såg på skålen. Det var inte den tunna gråa livlösa vällingen han var van vid. Grönsaker i alla tänkbara färger flöt omkring i soppan och doften fick magen att kurra igen.

Han använde brödet för att suga upp det sista av soppan som han sedan sög ur brödet innan han tuggade. Dörren öppnades tvärt och Otto klev in. Han tog av sig den svarta skärmmössan som landade med en lätt duns på bordet framför Gustav. Han drog sedan fram en stol till sängen och satte sig.

”Hur känner ni er?”

Gustav nickade medan han förhäxat såg på döskallen på skärmmössan.

”Bra löjtnant.”

”Ni kan kalla mig Otto.”

Han plockade fram en cigarill och tände den för att sedan hålla fram etuiet med cigariller mot Gustav som skakade på huvudet.

”Var är jag?”

”På privatklinik i München.”

”Varför?”

”Jag kommer att lämna dig här för vård. När du sedan anses frisk nog hämtar vi dig.”

”Vart då?”

”Det tar vi då.” Otto reste sig och tog skärmmössan. Han studerade Gustav en kort stund.

”Nu är det viktigt att ni vilar. Jag återkommer när de anser dig stark nog.”

”Stark för vadå?”

Otto flinade.

”Det tar vi då. Adjö herr Jaeger.”

Gustav såg på dörren som stängdes.